

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
ตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์
THE PRIORITY NEEDS IN DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF
SURASAKMONTREE SCHOOL BASED ON THE CONCEPT
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE LITERACY

¹เอกณัฐ ลุพลแท้ Eakanat Lupholthae ²อภิรดี จริยารังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge
^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6680164827@student.chula.ac.th

Article Received: June 25, 2025. Revised: December 21, 2025. Accepted: December 23, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและคณะครูจำนวน 111 คน โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน และใช้สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สำหรับคณะครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความเห็นที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการพบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.872$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.674$) และการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.658$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ พบว่า ด้านการเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.979$) ตามด้วยจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{modified} = 0.788$) การประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{modified} = 0.769$) และการใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{modified} = 0.743$) ตามลำดับ ข้อค้นพบชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนควรมุ่งพัฒนาหลักสูตรเพื่อบูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับผู้เรียนในเรื่องความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ทั้งในมิติความรู้ ทักษะการใช้ การประเมินผล และจริยธรรม โดยโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research article aimed to: 1) examine the current and desired states of academic management at Surasakmontree School based on the concept of Artificial Intelligence (AI) Literacy, and 2) investigate the needs for the development of academic management aligned with AI Literacy. The study employed a descriptive research methodology. The sample consisted of 111 participants, including school administrators and teachers. Purposive sampling was used to select 2 administrators and 9 heads of learning areas, while 100 teachers were selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire validated for content accuracy by experts using the Item-Objective Congruence (IOC) method and tested for reliability, yielding a Cronbach's alpha coefficient of 0.98. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$).

The research findings revealed that: (1) the current state of academic management based on AI Literacy was rated at a low level, whereas the desired state was at a high level and (2) regarding the needs for development, the highest need was in curriculum development ($PNI_{modified} = 0.872$), followed by instructional process development ($PNI_{modified} = 0.674$), and assessment and evaluation ($PNI_{modified} = 0.658$), respectively. When considering AI Literacy components, the greatest need was found in the area of learning and understanding AI ($PNI_{modified} = 0.979$), followed by AI ethics ($PNI_{modified} = 0.788$), AI evaluation ($PNI_{modified} = 0.769$), and AI usage and application ($PNI_{modified} = 0.743$). The findings suggest that schools should prioritize systematic integration of AI into their curriculum to enhance students' AI Literacy, encompassing knowledge, practical skills, evaluation, and ethical awareness. The results can serve as a guideline for academic management planning to promote AI Literacy among students.

Keywords: Academic Management, Artificial Intelligence Literacy, Priority Needs

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน และการเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งนำไปสู่การเกิดขึ้นของ Generative AI (Gen-AI) กล่าวคือ ปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างข้อมูลเนื้อหาใหม่ได้เองโดยคล้ายคลึงกับมนุษย์ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอโดยอิงจากข้อมูลที่ได้เรียนรู้จากชุดข้อมูลขนาดใหญ่ และมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีความสำคัญในหลายอุตสาหกรรม (Bank, 2023) Generative AI มีศักยภาพในการเสริมสร้างประสบการณ์การค้นหา ปรับรูปแบบการสร้างและนำเสนอข้อมูล ทำให้ในปัจจุบันพบว่ามีการใช้ AI เข้ามาแทนที่มนุษย์ในหลากหลายวงการ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบ และปัจจัยส่งเสริมที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบการเรียน

การสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย รวมถึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยี และนวัตกรรมก้าวหน้าโลกต่อยอดการพัฒนานับพื้นฐานนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 (ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580), 2561) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำ AI เข้ามามีบทบาทในระบบการศึกษาไทยไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

ในด้านระบบการศึกษาและการจัดการศึกษาปัจจุบัน พบว่า AI ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาในปัจจุบันทั้งในด้านการเรียน และวิธีการสอน นอกจากนี้ AI ยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จากการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Machine Learning) AI จึงสามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างแม่นยำ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นเรื่องของการศึกษาตลอดชีวิต กล่าวคือ การศึกษาที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยกำหนดไว้ใน มาตราที่ 66 หมวด 9 ให้ผู้เรียนมีสิทธิในการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เพียงพอในการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) จึงเป็นเรื่องดีในการนำ AI เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจาก AI สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ตรวจสอบปัญหาและข้อบกพร่องในการเรียนรู้ มากไปกว่านั้น AI ยังสามารถสร้างแบบจำลองเชิงโต้ตอบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น รวมไปถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพของครู เช่น ใช้ AI ในการช่วยวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดทำรายงานและแผนการเรียนรู้ รวมไปถึงการสร้างเนื้อหาการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และพัฒนาวิธีการสอนใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (นำพล ม่วงอวยพร, 2023) จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมากสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำ AI เข้ามาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในผู้เรียน

อย่างไรก็ตามถึงแม้ปัจจุบันมีการใช้ AI ในระบบการศึกษามากขึ้นทั้งในระดับผู้สอนและระดับผู้เรียน จากผลสำรวจ Forbes Advisor ปี 2023 พบว่าผู้สอนจำนวนกว่า 65% จาก 500 คนทั่วสหรัฐอเมริกา มีความกังวลเกี่ยวกับการใช้ AI ในการศึกษาจากการที่ผู้เรียนคัดลอกคำตอบจาก Gen-AI มาใช้ในการเขียนเรียงความ หรือใช้ในการทำงาน นอกจากนั้นผู้สอนอีก 62% ยังมีความกังวลเกี่ยวกับการที่ AI จะลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล (Ilana Hamilton, 2023) มากไปกว่านั้นยังพบข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในผู้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใช้ในวัยที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งขาดความเข้าใจในเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยในเดือนตุลาคม ปี 2024 สำนักข่าว The New York Times รายงานถึงการเสียชีวิตจากการจบชีวิตตนเองของผู้ใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ประเภทโปรแกรมสนทนาอัตโนมัติ (AI Chatbot) ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากพบว่ามีกรสนทนากับปัญญาประดิษฐ์ประเภท AI Chatbot ในระดับที่ส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น ผลการเรียนรู้ลดลง และมีปัญหาด้านอารมณ์ จนนำไปสู่การตัดสินใจจบชีวิตของตนเอง (Kevin Roose, 2024) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่กลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียนจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าใจและรู้เท่าทันการนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงมีความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) เพราะความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ถือเป็นสมรรถนะสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 150 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน และคณะครู จำนวน 136 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 111 คน คัดเลือกโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ + 5% ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และคณะครู จำนวน 100 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ สร้างตามกรอบแนวคิดทางการบริหารวิชาการ และแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) และตอนที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วยเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response Format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษา และด้านปัญญาประดิษฐ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับ ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมในเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวัด ค่าดัชนี คือ IOC (Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 จึง สามารถนำไปใช้ จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามทั้งหมด 42 ข้อผ่าน เกณฑ์มาตรฐาน IOC และสามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยได้

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้วนำผลที่ได้มา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 จึงนำไปใช้สำหรับเก็บข้อมูลวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน- พฤษภาคม พ.ศ. 2568 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) เป็นช่องทางหลักในการรวบรวมข้อมูล เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของกลุ่มตัวอย่าง ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข้อมูล

ก่อนการเผยแพร่แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือขออนุญาตดำเนินการวิจัยไปยังโรงเรียน สุรศักดิ์มนตรีอย่างเป็นทางการ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว จึงดำเนินการส่งลิงก์ แบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางการสื่อสารภายในโรงเรียน ได้แก่ อีเมลของหน่วยงาน

และแอปพลิเคชันไลน์ของสถานศึกษา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงแบบสอบถามได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ใช้การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981) และการคำนวณดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified priority needs index: PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.448$) โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=2.686$) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}=2.517$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=2.141$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ พบว่า แนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=2.524$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=2.505$) ด้านการเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=2.410$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=2.354$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.226$) โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.497$) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}=4.173$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.009$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ พบว่า แนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=4.264$) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=4.245$) ด้านการใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=4.219$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ ($\bar{X}=4.177$) ตามลำดับ (ดังในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์

		แนวคิดความฉลาดรู้ด้าน ปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy)						
การบริหารวิชาการ	ประเด็น	การเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์	การใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์	การประเมินผลปัญญาประดิษฐ์	จริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์	เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	D	1.982	2.003	2.261	2.318	2.141	น้อย	1
	I	3.922	3.970	4.000	4.144	4.009	มาก	
	PNI _{modified}	0.979	0.982	0.769	0.788	0.872		
	(ลำดับ)	2	1	4	3			
2. ด้านการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้	D	2.772	2.577	2.730	2.667	2.686	ปานกลาง	2
	I	4.655	4.495	4.414	4.423	4.497	มาก	
	PNI _{modified}	0.679	0.745	0.617	0.659	0.674		
	(ลำดับ)	2	1	4	3			
3. ด้านการวัดและ ประเมินผลการศึกษา	D	2.477	2.483	2.523	2.586	2.517	ปานกลาง	3
	I	4.159	4.192	4.117	4.225	4.173	มาก	
	PNI _{modified}	0.679	0.688	0.632	0.634	0.658		
	(ลำดับ)	2	1	4	3			
เฉลี่ยรวม	D	2.410	2.354	2.505	2.524	2.448	น้อย	
	I	4.245	4.219	4.177	4.264	4.226	มาก	
	PNI _{modified}	0.979	0.743	0.769	0.788	0.820		
ลำดับความต้องการจำเป็น		1	4	3	2			

หมายเหตุ D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน) I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์) PNI_{modified} = ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ในภาพรวม คือ 0.820 โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.872) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.674) และลำดับที่ 3 คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา (PNI_{modified} = 0.658) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ (PNI_{modified} = 0.979) ลำดับที่ 2 คือ

จริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.788$) ลำดับที่ 3 คือ การประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.769$) และสุดท้ายลำดับที่ 4 คือ การใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.743$) (ดังในตารางที่ 1)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ในภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามกรอบความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารวิชาการของโรงเรียนยังมีความจำกัดและยังไม่แพร่หลายเพียงพอในปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม สภาพที่พึงประสงค์ถูกประเมินไว้ในระดับสูง แสดงถึงความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรที่จะยกระดับการบริหารวิชาการโดยอาศัยแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ให้เกิดขึ้นทันตามกระแสการศึกษาโลกที่พลิกผันอย่างรวดเร็ว การพบว่าสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงช่องว่างในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในระดับกว้างที่ครูและสถานศึกษาจำนวนมากยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่จำกัดในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ UNESCO (2024) ได้ชี้ว่า ในหลายประเทศยังไม่มีข้อกำหนดกรอบสมรรถนะด้านปัญญาประดิษฐ์ สำหรับครูหรือจัดอบรมให้ครูอย่างทั่วถึง ทำให้ครูจำนวนมากขาดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา ซึ่งสภาพปัจจุบันที่อยู่ในระดับต่ำของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีจึงอาจสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านศักยภาพและการสนับสนุนในการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้จริงในงานวิชาการ ซึ่งเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทในระดับชาติและนานาชาติ

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันรายด้านของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด ($\bar{X}=2.141$ – ระดับน้อย) ขณะที่ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ มีสภาพปัจจุบันสูงที่สุดในสามด้าน ($\bar{X}=2.686$ – ระดับปานกลาง) และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ระดับปานกลางเช่นกัน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความก้าวหน้าบางส่วนในการใช้เทคโนโลยีหรือแนวทางปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่นๆ เช่น มีการนำเครื่องมือดิจิทัลบางอย่างมาช่วยจัดการเรียนรู้หรือประเมินผู้เรียนบ้างแล้ว แต่ด้านการพัฒนาหลักสูตรกลับล้าหลังกว่า ซึ่งสภาพปัจจุบันด้านหลักสูตรที่ต่ำ สื่อให้เห็นว่าเนื้อหาหลักสูตรและการออกแบบหลักสูตรของโรงเรียนยังไม่ได้บูรณาการความรู้และทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตในแวดวงการศึกษาที่ว่าแม้ปัญญาประดิษฐ์จะเริ่มเข้ามาในระบบการศึกษาไทย แต่ก็ยังไม่มีรูปแบบชัดเจนในระดับหลักสูตรชาติที่จะผนวกปัญญาประดิษฐ์เข้าไปอย่างเป็นระบบ จากผลสำรวจระดับชาติที่ชี้ว่าเนื้อหาปัญญาประดิษฐ์ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางเพียงชั้น ม.6 (Grade 12) เท่านั้น (Samngamjan et al., 2024) อย่างไรก็ตามการที่ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสภาพปัจจุบัน อาจหมายความว่าคณะครูในโรงเรียนเริ่มตระหนักถึงประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ในการช่วยจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้เครื่องมือพื้นฐานช่วยเตรียมการสอนหรือสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มที่ปัญญาประดิษฐ์ ถูกนำมาใช้เป็นผู้ช่วยครูในงานต่างๆ เช่น การออกแบบแผนการสอน การตรวจงาน หรือการจัดการชั้นเรียน แม้การใช้งานเหล่านี้ยังจำกัดอยู่ในวงแคบ แต่ก็ถือเป็นสัญญาณที่ดีว่าครูเริ่มปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่นี้

เมื่อพิจารณาภาพที่พึงประสงค์รายด้าน พบว่าทุกด้านถูกคาดหวังให้อยู่ในระดับสูงมากใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย 4.0 ขึ้นไป) โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรแม้จะมีค่าน้อยที่สุดในทั้งสามด้านที่พึงประสงค์ แต่ก็ยังอยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อมูลนี้สะท้อนว่า ผู้บริหารและครูมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการนำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยยกระดับงานวิชาการในทุกมิติ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เล็งเห็นว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร และการวัดและประเมินผล ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) ความคาดหวังสูงในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาจบ่งชี้ว่าทั้งครูและผู้บริหารต้องการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองผู้เรียนมากขึ้น เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อสร้างสื่อการสอนที่น่าสนใจ การสอนแบบปรับตามระดับผู้เรียน (Personalized Learning) หรือการใช้ผู้ช่วยสอนเสมือน (Chatbot) มาช่วยตอบคำถามและลดภาระงานครู (สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ และคณะ, 2568) นอกจากนี้ ระดับสภาพที่พึงประสงค์ที่สูงในด้านการประเมินผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยงานประเมินผลได้อย่างมาก เช่น ระบบตรวจข้อสอบอัตโนมัติหรือการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์แบบเรียลไทม์ เพื่อให้การวัดผลมีความรวดเร็วและเที่ยงตรงขึ้น

จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์พบข้อสังเกตคือช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับพึงประสงค์ในด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าสูงสุด (คะแนนเฉลี่ยต่างกันราว 1.868 คิดเป็น $PNI_{modified} = 0.872$) ซึ่งหมายความว่า บุคลากรในโรงเรียนมองเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะยกระดับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์มากที่สุด ในขณะที่ด้านกระบวนการเรียนรู้และการวัดประเมินผลก็มีช่องว่างรองลงมา ($PNI_{modified} = 0.674$ และ 0.658 ตามลำดับ) สถานการณ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชุนวัฒน์ ปุบบางกระตี และคณะ, 2568) ที่พบว่าบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารวิชาการครอบคลุมตั้งแต่ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ไปจนถึงการวัดผลประเมินผลและการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาด้านต่างๆ กล่าวคือ หากสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนให้บูรณาการปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างลงตัว จะสามารถเอื้อให้เกิดนวัตกรรมและประสิทธิภาพในมิติอื่นตามมา อาทิ การจัดการข้อมูลผู้เรียน การเรียนรู้เฉพาะบุคคล และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทรงประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ แนวโน้มระดับพึงประสงค์ที่สูงมากในทุกด้านยังแสดงถึงทัศนคติที่เปิดกว้างและเชิงรุกของโรงเรียนต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ กล่าวคือ ผู้บริหารและครูมีความพร้อมทางความคิดที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยมองว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการเรียนการสอนและการบริหารงานให้ก้าวทันโลกดิจิทัล ความคาดหวังที่สูงนี้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในระดับนโยบาย เช่น กรณีสถาบันคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้และบริหารหลักสูตร เพื่อพัฒนาศักยภาพครูซึ่งมีเป้าหมายให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเป็นรูปธรรมในการศึกษาไทย ความตื่นตัวของภาครัฐในการจัดอบรมดังกล่าวตอกย้ำว่าทิศทางการศึกษาไทยกำลังมุ่งสู่การผนวกปัญญาประดิษฐ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และการบริหารงาน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันสมัย ยืดหยุ่น และเน้นผลลัพธ์ของผู้เรียนดังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568)

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ เป็นการมุ่งวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามกรอบความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์กล่าวคือ ระบุว่าส่วนใดมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับที่พึงประสงค์มากที่สุด ซึ่งควรให้ความสำคัญในการพัฒนามาก่อน ผลการวิจัยได้คำนวณดัชนี $PNI_{modified}$ สำหรับแต่ละด้านและองค์ประกอบ ซึ่งโดยภาพรวมความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีในการพัฒนางานวิชาการตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์มีค่าสูงทุกด้าน ($PNI_{modified} = 0.820$) ซึ่งหมายความว่า โรงเรียนตระหนักถึงช่องว่างและความจำเป็นในการพัฒนามาก ทั้งในมิติของงานวิชาการแต่ละด้านและมิติของความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ทั้ง 4 องค์ประกอบ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมปัจจุบันที่ระบบการศึกษากำลังอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนต่างๆ รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัด เริ่มมีความตื่นตัวและริเริ่มโครงการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างจริงจังตัวอย่าง เช่น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการอบรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้และบริหารหลักสูตร ให้แก่ครูและบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงเน้นย้ำว่าการนำปัญญาประดิษฐ์ มาใช้อย่างเหมาะสมจะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ทันสมัยและตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีที่สะท้อนออกมาในงานวิจัยนี้ กล่าวได้ว่าผลการวิจัยอยู่ในทิศทางเดียวกับนโยบายและแนวโน้มระดับประเทศที่เล็งเห็นความสำคัญของความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีภายใต้กรอบแนวคิด ความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา องค์ประกอบความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ การใช้และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ การประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ และจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ โดยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาสร้างเป็นโมเดลองค์ความรู้ดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับ ดังนี้

โมเดลองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ ได้นำเสนอในรูปแบบวงล้อฟันเฟืองสามชั้น โดยมีจุดศูนย์กลางเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีคือแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนมุ่งหวังจะบรรลุอย่างชัดเจน โมเดลดังกล่าวแสดงถึงองค์ประกอบหลักสามระดับที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันเป็นระบบ ได้แก่ วงล้อชั้นนอก วงล้อชั้นกลาง และวงล้อชั้นในสุด

วงล้อชั้นนอก ประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารวิชาการที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ามีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดอยู่ที่ 0.872 สะท้อนว่าการพัฒนาหลักสูตรมีช่องว่างที่ใหญ่ที่สุดระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จึงควรเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรก เพื่อวางรากฐานสำคัญที่จะสนับสนุนการพัฒนางานองค์ประกอบอื่นของการบริหารวิชาการในโรงเรียน

ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นรองลงมาที่ 0.674 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมและเป็นระบบ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านเครื่องมือดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผล มีค่าความต้องการจำเป็นที่ 0.658 สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการประเมินผลที่นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ เพื่อให้การประเมินผลมีประสิทธิภาพ แม่นยำ และทันสมัยมากขึ้น

ซึ่งองค์ประกอบการบริหารวิชาการทั้งสามด้านนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะของฟันเฟือง ซึ่งหมายความว่าหากด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้รับการพัฒนาหรือพัฒนาช้ากว่าด้านอื่น จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโดยรวมของการบริหารวิชาการทั้งระบบ

วงล้อชั้นกลาง แสดงถึงองค์ประกอบสำคัญด้านความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ที่โรงเรียนต้องนำมาใช้ในการบริหารวิชาการ ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่

การเรียนรู้และปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ให้แก่ผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นที่ 0.979

จริยธรรมและคุณธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์มีความต้องการจำเป็นที่ 0.788 บ่งชี้ถึงความจำเป็นที่โรงเรียนต้องส่งเสริมการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ อย่างมีจริยธรรม เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบ และสร้างประโยชน์สูงสุดในการใช้เทคโนโลยี

การประเมินผลปัญญาประดิษฐ์ เป็นทักษะที่สำคัญในการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ ความแม่นยำ ความเหมาะสม และความน่าเชื่อถือของเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ ที่นำมาใช้ในโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นที่ 0.769

การใช้งานและการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ โดยมีค่าความต้องการจำเป็นที่ 0.743 เน้นการเสริมสร้างทักษะการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานจริงในชีวิตประจำวัน

ซึ่งองค์ประกอบในวงล้อชั้นกลางนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวงล้อชั้นนอก โดยองค์ประกอบสำคัญด้านความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้จะต้องสนับสนุนและสอดคล้องกันกับการพัฒนาการบริหารวิชาการทั้ง 3 ด้าน อย่างถูกต้องเหมาะสม

วงล้อชั้นในสุด หรือศูนย์กลางของโมเดล คือ เป้าหมายสูงสุดของโรงเรียนในการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งหมายถึงสภาพของโรงเรียนที่สามารถบูรณาการแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ในการบริหารวิชาการอย่างเต็มรูปแบบครอบคลุมทุกด้านทั้ง หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในโมเดลนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันในลักษณะฟันเฟือง หากด้านใดด้านหนึ่งถูกละเลยหรือไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ระบบโดยรวมของการบริหารวิชาการก็จะไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เป้าหมายการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างที่คาดหวัง

สรุปองค์ความรู้จากโมเดลนี้แสดงให้เห็นชัดเจนถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ โดยโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างระบบประเมินผลที่สามารถรองรับ

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสมเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างยั่งยืนต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้บูรณาการองค์ความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์เข้าไปในรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้ พร้อมกันนั้นควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ อย่างชัดเจน ทั้งยังควรส่งเสริมให้ครูใช้ปัญญาประดิษฐ์ ยกระดับประสิทธิภาพงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนจัดการเรียนรู้ การประเมินผลอัตโนมัติ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเกิดความแม่นยำ รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสามารถนำผลลำดับความต้องการจำเป็นไปกำหนดเป็นกรอบกลยุทธ์และทิศทางการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการอบรมอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ตั้งแต่พื้นฐานการทำงาน แนวคิดจริยธรรมในการใช้ไปจนถึงวิธีการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม เมื่อได้รับพื้นฐานที่แข็งแกร่งแล้ว โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับบริบทของตน เช่น แพลตฟอร์มวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงลึกและช่วยพัฒนาการสอนให้ตรงจุดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้แบบมืออาชีพภายในโรงเรียนหรือเครือข่ายโรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เทคนิค และข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการสอนอย่างต่อเนื่อง ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาวิชาชีพที่ทันสมัยและยั่งยืน

1.4 หน่วยงานพัฒนาและอบรมครูสามารถนำผลการวิจัยฉบับนี้มาใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการออกแบบหลักสูตรอบรมครูด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูมีความรู้รอบด้านทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั่วทั้งระบบการศึกษาไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในขอบเขตจำกัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาระดับโรงเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังโรงเรียนอื่นที่หลากหลาย ทั้งในด้านภูมิภาค ขนาดโรงเรียน และความพร้อมด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมของระบบการศึกษาทั่วประเทศ

2.2 พัฒนาเป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเปิดมุมมองในด้านอื่นที่ตัวเลขไม่สามารถสะท้อนได้

2.3 ควรศึกษาผลกระทบของการบริหารวิชาการโดยใช้แนวคิดความฉลาดรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ ต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู ไปจนถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรูญ แก้วเอียน. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และ แนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: ชานเมืองการพิมพ์.
- ชุนวัฒน์ ปุณบางกระติ, ภาณุวัฒน์ รักดีวงศ์ และรักจิต สุทธิพงษ์. (2025). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในยุคปัญญาประดิษฐ์. วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน, 3(1), 300–316.
- นำพล ม่วงอวยพร. (2023). บทบาทของครูในยุค AI. แหล่งที่มา <https://www.rcim.in.th/ปัญญาประดิษฐ์-ai-กับการศึกษา/> สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2568.

- ปะราลี อร่ามดวง. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการเสริมสร้างความไว้วางใจ. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. (2567). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1. (13 ตุลาคม 2561).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, สุริมาศ นาครอด และจันทราภรณ์ สีสวย. (2568). การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหารการศึกษาสำหรับการปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะบุคคล. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 9(1), 700–713.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). สพฐ. เดินหน้าอบรม “การใช้ AI เพื่อการจัดการเรียนรู้และบริหารหลักสูตร” ยกระดับการศึกษาไทยสู่ศตวรรษที่ 21. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แหล่งที่มา <https://www.obec.go.th/1091218> สืบค้นเมื่อเมื่อ 14 มิถุนายน 2568.
- Bank, W. (2023). Emerging Technologies Curation Series: Generative Artificial Intelligence. World Bank. From <http://hdl.handle.net/10986/39959> Retrieved January 16, 2025.
- Best, J. W. (1981). Research in Education. 4th Ed. New Delhi: Prentice Hall of India Pvt. Ltd.
- Duri Long, B. M. (2020). What is AI Literacy? Competencies and Design Considerations. CHI, Article 598. <https://doi.org/10.1145/3313831.3376727>
- Ilana Hamilton. (2023). Artificial Intelligence In Education: Teachers’ Opinions On AI In The Classroom. From <https://www.forbes.com/advisor/education/it-and-tech/artificial-intelligence-in-school/> Retrieved January 16, 2025.
- Kevin Roose. (2024). Can A.I. Be Blamed for a Teen’s Suicide? [Electronic Article]. The New York Times. From <https://www.nytimes.com/2024/10/23/technology/characterai-lawsuit-teen-suicide.html> Retrieved January 12, 2025.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.
- Samngamjan, N., Phettom, P., Sa-ngunsat, K. and Philuek, W. (2024). A survey study on AI literacy of Nakhon Sawan Rajabhat University’s digital technology teacher students in Thailand. Shanlax International Journal of Education, 13(1), 33–40.
- UNESCO. (2024). AI competency framework for students. From <https://doi.org/10.54675/JKJB9835> Retrieved January 16, 2025.